

tid oprigtigt, at, da jeg antog, at Anstuelserne om, hvorledes Bidraget end blev fastsat, vilde her dele sig paa saa mange Maader, at man umuligt kunde være sikker paa, hvorledes den endelige Fastsættelse vilde blive, saa stolede jeg paa, at denne Bestemmelse vilde blive gjort til Gjenstand for en omhyggeligere Overveielse her og altsaa komme til Forhandling senere, naar den vedkommende Paragraph specielt forelaa. Den ærede Rigsdagsmand rettede et Spørgsmaal til mig; angaaende Forslagsretten, saaledes som den er optaget i Udkastet; jeg maa hertil bemærke, at den her kun er givet samme Skikkelse, som den allerede har med Hensyn til Radsretten til Kjobstadskollelærerembederne, hvor der, uden at der er givet nogen nærmere Bestemmelse i saa Henseende, er tillagt Skolecommissionerne Forslagsret. Jeg troer ikke, saaledes forekommer det mig, at man letteligen der vil ansætte nogen Skolelærer imod Indstillingen eller uden at have givet fornyet Leilighed til at gjøre en anden Indstilling, men jeg tør naturligviis ikke sige noget aldeles Bestemt derom. I Loven selv er der ingen udtryffelig Regel derfor; dersom man altsaa vil have fuldkommen Sikkerhed i saa Henseende, saa er det nødvendigt at give nærmere Bestemmelser om Udøvelsen af den hele Forslagsret i Forslaget, saaledes som f. Ex. i det Tilfælde, hvortil den samme ærede Rigsdagsmand alluderede, uagtet det ligger fjernt herfra. Den ærede Rigsdagsmand for Ddense Amts Vden Valgfreds (Grundtvig) udtalte sig, som om der var en meget stærk Modsetning imellem hans og mine Anstuelser, med Hensyn til det hele Skolevæsen; jeg troer imidlertid, at der, hvormeget vi end kunne være forskellige i mange Ting, ikke i denne Retning er nogen saa stærk Modsetning, som han gif ud fra, at der maatte være. Der er jo ikke her Spørgsmaal om, enten hvilken Dom man i det Hele vil sælde om den Underviisning, der nu meddeles og i lang Tid har været meddeelt i Almueskolerne, eller hvilken Forbedring man i den Henseende maatte ønske indført, men der er Spørgsmaal om, for det Første, hvorvidt man nu enten skal gaæ indpaa eller undlade det Skridt, som her agtes foretaget til en Forbedring af Skolelærernes

Stilling, og navnlig derved fremkalde en Ordning af Forholdet omkring i Landet i større Kredse, hvortaf der kan udgaae en Impuls fra de Vedkommende, som selv leve i disse Forhold. Jeg troer nu ikke, det kan benægtes eller er benægtet, at den ene større Deel af Lovforslaget virkelig fyldestgjør sit Formaal, nemlig at skaffe Skolelærerne paa Landet en bedre oekonomisk Stilling. Dernæst troer jeg heller ikke, det kan benægtes, at det andet Hovedparti af Lovforslaget — jeg vil ikke tale om de to mindre væsentlige —, det, hvorved der stables en Ordning, ifølge hvilken visse Midler stilles til den communale Autoritets Disposition for at virke til de Foranstaltninger, som man maa erkjende for gavnlige, nu kunne gennemføres. Derimod er det jo et ganske andet Spørgsmaal, hvorvidt man forøvrigt kan have Dissur og Forhaabninger om et ganske andet og større Liv, en ganske anden Friskhed eller hvad man nu vil kalde det i det hele Skolevæsen, f. Ex. en større Indflydelse af Forældrene paa deres Børns Underviisning, Indretningen af saadanne Bogeskoier omkring i Byerne og Communerne, som have været nævnte, og hvor altsaa endeel af denne første Underviisning rettest kunde gives, om Fastsættelsen af den Alder, hvori Børnene skulle indtræde i Skolen, kort sagt, om mange foldige Spørgsmaal, som endnu foreligge, og med Hensyn til hvis Løsning jeg ikke troer, at den ærede Rigsdagsmand har Ret til at sige, at hans og mine Anstuelser ere saa overmaade forskellige; idetmindste kan jeg forstikke den ærede Rigsdagsmand om, at det er Formaalet for mine Dissur og Bestræbelser at virke til at frembringe en større Varme og et større Liv i Underviisningen, en større Tilbøielighed hos Børnet til at søge Skolen og hos Forældrene til at lade det komme der, og at jeg i den Retning vil virke, hvad jeg formaaer, saalænge jeg staaer i Spidsen for dette Ministerium. Naar han derimod spørger mig, om jeg da ikke vil udsette de nu foreslaaede Foranstaltninger, som jeg troer kunne tilvejebringe et længe savnet Gode, indtil jeg kan komme med alle de andre Bestemmelser, eller naar han endog blot spørger mig, om jeg tænker paa at komme